

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 maja 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący	SSA Witold Mazur
Sędziowie	SSA Robert Kirejew (spr.) SSA Gwidon Jaworski
Protokolant	Oktawian Mikołajczyk

przy udziale Prokuratora Prok. Apel. Adama Rocha

po rozpoznaniu w dniu 14 maja 2015 r. sprawy

skazanego **M. K.**

s. H. i C., ur. (...) w C.

o wydanie wyroku łącznego

na skutek apelacji obrońcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 19 stycznia 2015 r., sygn. akt XVI K 145/14

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- w punkcie I z podstawy prawnej eliminuje przepis art. 85 kk i w jego miejsce wprowadza przepis art. 91 § 2 kk,
- w punkcie II końcową datę okresu rzeczywistego pozbawienia wolności zaliczonego na poczet kary łącznej określoną jako „2 lutego 2011 roku” zastępuje datą: „2 lutego 2012 roku”,
- uchyla punkt V;

2. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

3. zasądza od Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Katowicach) na rzecz adwokata J. L. – Kancelaria Adwokacka w K., kwotę 147,60 (sto czterdzieści siedem 60/100) złotych, w tym 23% podatku VAT, tytułem nieopłaconych kosztów obrony z urzędu udzielonej skazanemu M. K. w postępowaniu odwoławczym;

4. zwalnia skazanego M. K. od ponoszenia wydatków za postępowanie odwoławcze, obciążając nimi Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Katowicach w toku postępowania o wydanie wyroku łącznego w sprawie o sygn. akt XVI K 145/14 ustalił, że M. K. skazany był prawomocnymi wyrokami:

I. Sądu Rejonowego w N.z dnia 30 sierpnia 2011 r., sygn. akt (...), za przestępstwo z art. 191 § 1 kk popełnione 11 stycznia 2010 r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 2 lat i karę 100 stawek dziennych grzywny po 10 złotych każda, przy czym postanowieniem Sądu Rejonowego w N.z dnia 18 czerwca 2012 r. karę grzywny zamieniono na 8 miesięcy prac społecznie użytecznych w wymiarze po 20 godzin miesięcznie, a następnie postanowieniem Sądu Rejonowego w N.z dnia 4 grudnia 2012 r. karę grzywny zamieniono na karę pozbawienia wolności;

II. Sądu Okręgowego w K.z dnia 2 lutego 2012 roku, sygn. akt (...), za przestępstwo z art. 258 § 1 k.k. popełnione w okresie od 23 stycznia 2009 roku do 27 kwietnia 2009 roku na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. popełnione w okresie od 23 stycznia 2009 roku do 27 kwietnia 2009 roku na karę 2 lat pozbawienia wolności i karę 200 stawek dziennych grzywny po 50 złotych każda, przy czym wymierzono karę łączną 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności z zaliczeniem okresu rzeczywistego pozbawienia wolności od dnia 16 grudnia 2010 roku do dnia 2 lutego 2011 roku, a postanowieniem z dnia 9 stycznia 2013 r. karę grzywny zamieniono na karę pozbawienia wolności;

III. Sądu Okręgowego w K.z dnia 24 kwietnia 2014 roku, sygn. akt (...) za przestępstwo z art. 258 § 1 k.k. popełnione w okresie od maja 2009 roku do 1 grudnia 2010 roku na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, za przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., art. 60 § 3 k.k. i art. 91 § 1 k.k. popełnione w okresie od maja 2009 roku do 1 grudnia 2010 roku na karę 11 miesięcy pozbawienia wolności, za przestępstwo z art. 278 § 2 k.k. popełnione 19 sierpnia 2010 roku na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności, przy czym wymierzono karę łączną 1 roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności.

Wyrokiem łącznym z dnia 19 stycznia 2015 r., sygn. akt (...), Sąd Okręgowy w K.na mocy art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył kary pozbawienia wolności wymierzone skazanemu M. K.wyrokami powołanymi w punktach II i III i wymierzył mu karę łączną 3 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności. Na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył skazanemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności od dnia 16 grudnia 2010 r. do dnia 2 lutego 2011 roku w sprawie Sądu Okręgowego w K.sygn. akt (...).oraz kary dotychczas odbyte w sprawach Sądu Okręgowego w K.sygn. akt (...)i Sądu Okręgowego w K.sygn. akt (...). Na mocy art. 572 k.p.k. w pozostałym zakresie umorzono postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego, ponadto rozstrzygnięto o kosztach sądowych, a w punkcie V wyroku łącznego zamieszczono sformułowanie: „w zakresie nie objętym wyrokiem łącznym wyroki: Sądu Okręgowego w K.sygn. akt (...)i Sądu Okręgowego w K.sygn. akt (...)”.

Apelację od tego wyroku wniósł obrońca skazanego zaskarżając orzeczenie w zakresie punktu I (orzeczenie o karze łącznej pozbawienia wolności), II (zaliczenia na poczet kary łącznej pozbawienia wolności) oraz V, podnosząc zarzuty:

1) rażącej niewspółmierności orzeczonej wobec skazanego kary łącznej poprzez błędne zastosowanie zasady asperacji, pomimo iż dyrektywy prewencji ogólnej jak też indywidualnej, a także pozytywna ocena kryminologiczna dotycząca skazanego wydana przez Areszt Śledczy w W. przemawiają za orzeczeniem kary łącznej z dobrodziejstwem zastosowania zasady pełnej absorpcji przy określeniu wymiaru kary w wyroku łącznym,

2) błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na treść zaskarżonego wyroku poprzez błędne zaliczenie na poczet kary łącznej okresu rzeczywistego pozbawienia wolności od dnia 16 grudnia 2010 r. do dnia 2 lutego 2011 r., podczas gdy rzeczywisty okres pozbawienia wolności w sprawie o sygn. akt(...)wynosił od dnia 16 grudnia 2010 r. do dnia 2 lutego 2012 r.,

3) obrazy przepisów postępowania, mającej wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 413 § 1 pkt 5 k.p.k. poprzez nie zawarcie w punkcie V wyroku dokładnego i precyzyjnego rozstrzygnięcia co do pozostałych orzeczeń nie objętych przedmiotowym wyrokiem łącznym.

Obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i wymierzenie skazanemu kary łącznej w wymiarze 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności – w zakresie punktu I wyroku, zaliczenie skazanemu okresu rzeczywistego pozbawienia wolności od dnia 16 grudnia 2010 r. do dnia 2 lutego 2012 r. na poczet orzeczonej kary łącznej – w zakresie punktu II wyroku oraz orzeczenie w przedmiocie wykonania kar nie objętych wyrokiem łącznym – w zakresie punktu V wyroku.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja obrońcy była częściowo zasadna i została uwzględniona, lecz jedynie w części dotyczącej punktów II i V zaskarżonego wyroku. Konieczne okazało się także dokonanie zmiany zaskarżonego orzeczenia w zakresie podstawy prawnej wymiaru kary łącznej, o której mowa w punkcie I kwestionowanego wyroku łącznego.

Przede wszystkim stwierdzić należy, że sąd I instancji dokonał prawidłowych ustaleń odnoszących się do realnego zbiegu przestępstw, za które M. K. skazany został prawomocnymi wyrokami jednostkowymi i trafnie orzekł, że zachodziły przesłanki do orzeczenia kary łącznej obejmującej kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami wymienionymi w punktach II i III części wstępnej zaskarżonego orzeczenia.

Rozstrzygnięcie o umorzeniu postępowania w zakresie wydania wyroku łącznego obejmującego również karę pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w N.z dnia 30 sierpnia 2011 r., sygn. akt (...) (opisanym w punkcie I części wstępnej wyroku łącznego), niekwestionowane zresztą przez strony, było uzasadnione, jednakże nie z powodu wskazanego przez sąd I instancji. Skazanie wyrokiem z punktu I na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na dwuletni okres próby, pomimo nie zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności, nie uległo jeszcze zatarciu z mocy prawa z upływem 6 miesięcy od zakończenia okresu próby, gdyż wyrokiem tym wymierzono skazanemu również karę grzywny, która nie została wykonana. Dlatego zastosowanie znajduje w tym przypadku przepis art. 76 § 2 k.k. stanowiący, że zatarcie skazania w takim przypadku nie może nastąpić przed wykonaniem kary grzywny. Niemniej jednak przestępstwa, o których mowa w punktach I i II części wstępnej wyroku łącznego zostały popełnione przed 8 czerwca 2010 roku, a więc przed datą wejścia w życie nowelizacji przepisu art. 89 k.k. poprzez wprowadzenie doń unormowania § 1a, obligującego do połączenia orzeczonych w tych wyrokach jednostkowych kar pozbawienia wolności zarówno z warunkowym zawieszeniem ich wykonania, jak i kar pozbawienia wolności tzw. bezwzględnych nawet wtedy, gdy należałoby orzec bezwzględną karę łączną pozbawienia wolności. W rozpatrywanej sprawie konieczne okazało się więc zastosowanie stanu prawnego względniejszego dla sprawy, tj. sprzed dnia 8 czerwca 2010 r., zgodnie z którym należało umorzyć postępowanie o orzeczenie kary łącznej pozbawienia wolności obejmujące karę z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, jeżeli należałoby orzec łączną karę pozbawienia wolności tzw. bezwzględną – a taka sytuacja występowała w niniejszej sprawie z uwagi na wielość i różnorodność skazań jednostkowych M. K..

Sąd Okręgowy w K. trafnie przyjął, że kara łączna pozbawienia wolności obejmująca kary jednostkowe pozbawienia wolności orzeczone wyrokami jednostkowymi, o których mowa w punktach II i III części wstępnej zaskarżonego wyroku, musiała mieścić się w granicach od 2 lat (najwyższa kara za przestępstwo jednostkowe) do 5 lat i 4 miesięcy (suma kar jednostkowych). Wymierzonej w tych granicach kary łącznej w wymiarze 3 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności nie sposób uznać za nadmiernie surową, jak podnoszono w apelacji obrońcy skazanego. Sąd meriti należycie uwzględnił i opisał w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia wszystkie okoliczności mające w tym przypadku wpływ na wymiar kary łącznej pozbawienia wolności, w pełni zasadnie stosując następnie przy określaniu wymiaru kary łącznej zasadę asperacji. Zwrócił uwagę sąd I instancji na wielość poszczególnych zachowań, za które M. K. został skazany wyrokami podlegającymi łączeniu, a co za tym idzie znaczną ilość podmiotów pokrzywdzonych tymi przestępstwami. Podkreślić także wypada ich częściową odmienną rodzajową – oprócz występów z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. skazany dopuścił się także przestępstw z art. 258 § 1 k.k. oraz występku z art. 286 § 1 k.k. i z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. Dodać do tego jeszcze można popełnienie ciągu przestępstw objętego jednym z

wyroków jednostkowych, a wszystkie te okoliczności jednoznacznie wskazywały na niemożność zastosowania w tym przypadku postulowanej w apelacji zasady pełnej absorpcji. Zaznaczyć także należy, iż sąd I instancji wziął pod uwagę przytoczoną w uzasadnieniu rozstrzygnięcia pozytywną opinię o skazanym z jednostki penitencjarnej, a także bliskość czasową poszczególnych zachowań przestępczych skazanego. Ukształtowana w zaskarżonym orzeczeniu kara łączna pozbawienia wolności musi być uznana, w ocenie sądu odwoławczego, za adekwatną do wszystkich przytoczonych czynników wpływających na jej wymiar i za spełniającą wszystkie ustawowe funkcje kary, a w żadnym razie nie nosi ona cech rażącej, niewspółmiernej surowości. Z tych przyczyn apelacja obrońcy M. K. w jej punkcie 1), w którym domagano się jeszcze korzystniejszego dla skazanego rozstrzygnięcia w zakresie kary łącznej pozbawienia wolności, nie mogła zostać uwzględniona.

Niemniej jednak wystąpiła konieczność dokonania korekt wyroku sądu I instancji. Błędnie powołano bowiem podstawę prawną wymiaru kary łącznej, albowiem nie wprowadzono do niej przepisu art. 91 § 2 k.k. odnoszącego się do kary łącznej obejmującej przynajmniej jedną karę orzeczoną za ciąg przestępstw, gdy tymczasem jedno ze skazań jednostkowych wymienionych w punkcie III części wstępnej zaskarżonego wyroku dotyczyło ciągu przestępstw. Dlatego właśnie, w oparciu o przepis art. 455 k.p.k., z podstawy prawnej wymiaru kary powołanej w punkcie I zaskarżonego wyroku wyeliminowano przepis art. 85 k.k., a zamiast niego dodano prawidłowy w tym miejscu przepis art. 91 § 2 k.k., określający przesłanki orzeczenia kary łącznej w sytuacji, gdy przynajmniej jedna z kar jednostkowych została wymierzona za ciąg przestępstw, o którym mowa w art. 91 § 1 k.k.

Trafny okazał się ponadto drugi z zarzutów podniesionych w środku odwoławczym. Z odpisu wyroku Sądu Okręgowego w K. sygn. akt (...) (k. 16-25 akt sprawy) wynika, że na poczet orzeczonej tym wyrokiem wobec M. K. kary łącznej pozbawienia wolności zaliczono okres rzeczywistego pozbawienia wolności w dniach od 16 grudnia 2010 roku do 2 lutego 2012 roku. Taki właśnie okres powinien więc zostać zaliczony na poczet kary łącznej orzeczonej zaskarżonym wyrokiem w jego punkcie II, zamiast błędnie określonego przedziału czasowego od 16 grudnia 2010 r. do 2 lutego 2011 r. Dlatego zgodnie z wnioskiem apelującego zmieniono punkt II zaskarżonego wyroku.

Zacytowane wyżej brzmienie punktu V zaskarżonego wyroku wskazuje jednoznacznie, że zawarty tam zapis nie jest zupełny. Jak przyznał sąd I instancji w pisemnym uzasadnieniu wyroku, na skutek przeoczenia zabrakło tam sformułowania „podlegają odrębnemu wykonaniu”. Jego dodawanie, o co wnioskował apelujący, nie jest jednak konieczne, gdyż zamieszczanie w odrębnym punkcie wyroku łącznego stwierdzenia o tym, że w zakresie nie obejmującym połączonych kar pozostałe rozstrzygnięcia zawarte w wyrokach jednostkowych podlegają odrębnemu wykonaniu, choć przyjęte zwyczajowo, jednak w świetle przepisów prawa nie jest potrzebne. Z art. 576 § 1 k.p.k. a contrario wynika, że z chwilą uprawomocnienia się wyroku łącznego wyroki, które podlegały łączeniu w zakresie nie objętym wyrokiem łącznym ulegają odrębnemu wykonaniu. Skoro zatem wynika to wprost z przepisów prawa, nie ma rzeczywistej potrzeby zamieszczania odrębnego punktu w wyroku łącznym o brzmieniu takim, jaki zamierzał mu nadać sąd I instancji. Z tego względu zmieniono zaskarżony wyrok poprzez całkowite usunięcie jego punktu V.

Poza przedstawionymi zmianami wyrok sądu I instancji w pozostałym zakresie jako trafny i prawidłowy utrzymany został w mocy, a z uwagi na niekorzystną sytuację finansową M. K. zwolniono go od ponoszenia wydatków postępowania odwoławczego obciążając nimi Skarb Państwa.